

Asia: VN/27297/2023

Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2024-27

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleittain

-

1. Johdanto, yleiset huomiot

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 1. Johdanto, sekä muut yleiset huomiot

Vanhusasiavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen, jonka lakisääteisenä tehtävänä on edistää ikääntyneiden ihmisten asemaa ja heidän oikeuksiensa toteutumista. Vanhusasiavaltuutettu seuraa lainsäädännön kehittämistä ja toimeenpanoa sekä yhteiskunnallista päätöksentekoa ja arvioi niiden vaikutuksia ikääntyneisiin. Tarkastelemme luonnosta ikääntyneiden ihmisten näkökulmasta.

Vanhusasiavaltuutettu kiittää hallitusta tasa-arvo-ohjelman valmistelusta. Vanhusasiavaltuutettu pitää tärkeänä, että ohjelmassa huomioitaisiin myös ikääntyneitä henkilöitä koskevia tasa-arvokysymyksiä. Tällaisia ovat esimerkiksi omaishoivan hoivavastuiden sukupuolittain epätasainen jakautuminen, ikääntyneiden naisten omaishoivasuhteissa kohtaama lähisuhdeväkivalta sekä ikääntyneiden naisten miehiä yleisempi pienituloisuus. Myös sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä koskevat kysymykset ovat erityisiä ikääntyneiden henkilöiden kohdalla, sillä he ovat eläneet suuren osan elämästään syrjivämmässä kulttuurissa ja yhteiskunnallisessa asenneilmapiirissä kuin nuoremmat ihmiset.

Ympäri vuorokautisia hoivapaikkoja riittää tällä hetkellä yhä pienemmälle osuudelle iäkkäistä ja sama koskee myös kotihoitoa. Kun yhä suurempi osuus huonokuntoisista iäkkäistä asuu kotonaan omaisten turvin, tämä lisää riskiä monille ongelmille kuten lähisuhdeväkivallalle. Usein väkivallan kohteeksi joutuu hoivasuhteessa riippuvaisemmassa asemassa oleva iäkäs. Kriisiytyvä omaishoitotilanne ja pula omaishoidon tukipalveluista voi altistaa myös iäkkään omaishoitajana toimivan naisen omaishoidettavan taholta väkivallalle. Apua kriisitilanteisiin tulee saada nopeasti.

Vanhusasiavaltuutettu on lausunnoissaan ja kannanotoissaan painottanut, että turvakotien pitäisi pystyä vastaanottamaan myös iäkkäitä ja apuvälineiden avulla liikkuvia. Lisäksi eri viranomaisten tulee kyetä tunnistamaan sukupuolittunut väkivalta kaikissa muodoissaan, ja tähän tarvitaan ammatillista koulutusta.

Ikääntyneiden naisten pienituloisuus ja köyhyys on miehiä yleisempää. Pienituloisuus on ikääntyneistä yleisintä kaikkein vanhimmilla, yksinasuvilla ja naisilla. Vanhusasiavaltuutettu on tuonut esille kertomuksessaan eduskunnalle 2024, miten iäkkäiden kohdalla pienituloisuus ja siihen kietoutuvat muut ongelmat haittaavat monen mahdollisuuksia tulla toimeen tuloillaan ja huolehtia omasta terveydestään. Toimintakyvyn ongelmat, sairaudet ja näistä seuraavat sairauskulut, kuten asiakasmaksut, kuormittavat monen pienituloisen taloutta niin paljon, että ruuasta tingitään ja sairauksien hoidosta saatetaan tulojen pienuuden vuoksi luopua kokonaan.

Ikääntyneiden naisten osallisuutta ja osallisuutta yhteiskuntaan haittaa miehiä enemmän julkisen liikenteen vähäisyys, sillä vanhempien sukupolvien miehet ovat ajaneet ajokortin selvästi naisia yleisemmin. Iäkkäimmistä autoilijoista vain harva on nainen.

Vanhusasiavaltuutettu pitää tarpeellisena, että hallituksen tasa-arvo-ohjelmaa täydennetään siten, että tarkastellaan myös iäkkäiden tasa-arvoa koskevia keskeisiä kysymyksiä.

2. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen koulutuksessa

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 2. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen koulutuksessa

-

3. Tasa-arvon työelämässä ja työn ja perheen yhteensovittamisen tukeminen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 3. Tasa-arvon työelämässä ja työn ja perheen yhteensovittamisen tukeminen

-

4. Sukupuolten tasa-arvoisen osallisuuden ja edustuksen lisääminen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 4. Sukupuolten tasa-arvoisen osallisuuden ja edustuksen lisääminen

-

5. Naisiin kohdistuva-, lähisuhde sekä muu väkivalta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 5. Naisiin kohdistuva-, lähisuhde sekä muu väkivalta

-

6. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen Euroopan unionissa ja kansainvälisessä toiminnassa

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 6. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen Euroopan unionissa ja kansainvälisessä toiminnassa

-

7. Institutionaaliset rakenteet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 7. Institutionaaliset rakenteet

-

Ahosola Päivi
Vanhusasiavaltuutettu